

Ghána

Utolsó frissítés dátuma: 2020.12.10.

Fertőzöttség állapota

- 52,7 ezer eset,
- 0,9 ezer aktív eset,
- 326 halott,
- 51,5 ezer gyógyult,
- 19,7 teszt/ezer fő,
- 1,7 eset /ezer fő,
- 10 halott /millió fő,
- népessége 31 millió fő,
- Az első hullám júniusban tetőzött 8,5 ezer aktív esetszámmal. Az október közepi 0,3 ezres mélypont után érkezett a második hullám, október második felétől fokozatos emelkedik, a november közepi 1,5 ezres megugrás után most 0,9 ezres az aktív esetszám.

(Forrás: worldometers.info)

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások

Március 12-én regisztrálták az első két fertőzöttet, a következő napokban jöttek a korlátozó intézkedések, majd április felétől az enyhítések. A belföldi **légi utasforgalom** május 1-től, a nemzetközi szeptember 1-től indult újra. Az iskolák júniustól szakaszosan újranyitottak. Októberben feloldották az **egyházi** események létszámkorlátját. Az **esküvők és temetések** létszám korlátja 100 fő. **Vendéglátás és turizmus:** felvonulások, fesztiválok megrendezése továbbra is tilos. A szabadtéri bárók és turisztikai helyszínek nyitva, de a strandok, (zárt) pubok, mozik és éjszakai klubok továbbra is zárva vannak. A mindennapi életben az arcmaszk és a társas távolságtartás kötelező.

Sport: szeptember végétől a kontakt sportok folytatása újra lehetséges, de csak rendszeres tesztelésekkel. Október 30-tól újra elindultak a belföldi futball ligák. A mérkőzésekre a stadionok 25%-os kapacitással üzemelhetnek a társas távolság betartása érdekében. A többi sport bajnokság elindításáról a kormány külön-külön dönt.

Afrikai viszonylatban továbbra is Ghánában az egyik legalacsonyabb a halottak és legmagasabb a tesztelések aránya. A legfertőzöttebb a kezdetektől fogva a dél-ghánai Greater Accra régió, a fertőzöttek fele itt van; mögötte pedig a szintén dél-ghánai Ashanti, Central és Western régiók.

Gazdasági korlátozások

A járvány óta jelentős gyárbezárások nem voltak. A halászat és a halfeldolgozás az egészségügyi korlátozások miatt jelentősen csökkent, ami az óceánparti részt, leginkább Tema várost érintette.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Export/import korlátozások, vámok nem lettek bevezetve, kivéve a járvány elleni védekezés szempontjából fontos gyógyszer alapanyagok export korlátozását. Kisebb zavarok után május óta a belföldi és nemzetközi (szárazföldi, légi, vízi) áruforgalom viszonylag zavartalan. A kormány több intézkedést hozott a vámkezelések és határon átnyúló üzletek gyorsítása, könnyítése érdekében.

Logisztika és szállítmányozás állapota

Közúti, vasúti, légi és tengeri szállítmányozás

A teherszállítás 90%-a közúton történik. A 950 km-es vasúthálózata háromszög alakban Accra-Tema, Kumasi és Takoradi nagyvárosokat köti össze, elsősorban bányászott ásványokat, fát és kakaót szállítanak. Nemzetközi repülőtere az Kotoka International Airport Accra (KIA), ami Nyugat-Afrika egyik logisztikai központja. További 8 belföldi repülőtere van. A 400 km-es mesterséges Volta-tó az ország fontos észak-déli folyosója a szállítmányozásban. Júniustól a szállítmányozás helyreállt.

Nagyobb árulogisztikai központok helyzete

Kotoka International Airport Accra (KIA) és a Port of Tema működnek.

Gazdasági kilátások

Makrogazdaság alakulása

2020. évi GDP növekedés: -4,5%p csökkenés; május elején 6%-ról 1,5%-ra módosították, a július végi féléves költségvetés áttekintés után pedig 0,9%-ra. Az IMF októberben pozitívan módosította előrejelzését: 2020-ra 4,4%, 2021-re 5,2% növekedést vár. A pénzügyminiszter október második felében bejelentette, hogy GhanaCares programnak köszönhetően az idei gazdasági növekedés várhatóan 5,7% lesz.

2020. évi infláció (CPI): május elején az éves inflációs tervet 8+/-2%-ra módosították. Az év/év havi infláció januárban, februárban és márciusban egyaránt 7,8%-7,8%, áprilisban 10,6%-ra, majd május, június, július hónapokban 11% fölé ugrott (11,3%, 11,2%, 11,4%), augusztusban 10,5%-ra, majd októberben 10.1%-ra mérséklődött.

2020. évi GDP arányos költségvetési hiány: az éves terv április közepén 4,7%-ról 7,8%-ra, júliusban 11,4%-ra nőtt, majd novemberben 9,0%-ra csökkent.

2020. évi GDP arányos államadósság: a tavalyi 62%-ról júliusra 68%-ra, majd szeptemberre 71%-ra nőtt.

2020. évi külkereskedelem: január-augusztus időszakban az év/év exportbevétel 9%-kal csökkent, amelynek fő oka az olajár csökkenése. Az arany és kakaó exportbevétele ugyan mérsékeltebben, de szintén jelentősen csökkent.

Gazdaságpolitika

A ghánai kormány számára idén kihívásként jelentkezett a márciustól kezdődő koronavírus járvány miatti gazdasági visszaesés és a december 7-i elnök- és parlamenti választások miatti teljesítménykényszer.

A 2017 januárjában hivatalba lépő kabinet fő célkitűzései a gazdaság diverzifikálása, a feldolgozóipar fejlesztése, a természeti kincsektől és a segélyektől való függés megszüntetése, az elmaradott társadalmi rétegek és régiók felzárkóztatása voltak. Jelentős sikernek számít az ingyenes közép fokú oktatás bevezetése és a mezőgazdasági munkahelyteremtés (Planting for food and jobs program). A One-District-One-Factory iparfejlesztési és a One-Village-One-Dam vidékfejlesztési programok megvalósítása, illetve az adóreformok végrehajtása a választási ígérek szerinti mértékben azonban kihívást jelent. A kormány nemzetközi elismerést kiváltó eredményeinek számítanak a makrogazdasági helyzet jelentős javítása, az IMF hitelből való kilépés, az adóreformok bevezetése és a meghatározó ECOWAS szerepvállalások.

A 2020-ra tervezet nagyívű közút- és vasútfejlesztési program a járvány miatt háttérbe szorult, ugyanakkor **Akufo-Addo elnök idén májusban egy komoly egészségügyi fejlesztési programot jelentett be, amely 111 kórház egy éven belüli építését célozza.** A kormány továbbá az otthonteremtésre is próbál figyelmet fordítani egyrészt szociális lakásépítés kezdeményezésével, másrészt a lakásvásárlás támogatásával és a lakásbérleti feltételek javításával.

A koronavírus járvány óta a ghánai olaj- és turisztikai ágazat, illetve az arany és a kakaó kivitel visszaesésének jelentős nemzetgazdasági és állami költségvetési hatása van. A kormány a gazdasági és társadalmi stabilizáció, illetve a közelgő választások miatti teljesítménykényszer miatt **lazított költségvetési politikáján.** A 2018 decemberében az elnök által jóváhagyott költségvetési felelősségről szóló törvényt (Fiscal Responsibility Act), amely a költségvetési deficit 5% alatt tartását írja elő, Akufo-Addo elnök idén felfüggesztette. A GDP arányos gazdasági növekedés idei terve ugyan 0,9%, illetve a pozitív IMF előrejelzés szerint akár 2%, azonban a GDP arányos költségvetési hiány 11,4%-ra, az államadósság a tavalyi 62%-ról 68%-ra, az infláció 10% fölé ugrott. A kormány friss terve szerint csak 2024-től tér vissza az 5% alatti költségvetési deficit szintre (2021 – 9,6%, 2022 – 7,1%, 2023 – 5,2%)

A december 7-i elnök- és parlamenti választásokon Nana Akufo-Addo jelenlegi elnök győzött a szavazatok 51,6%-ával és az NPP jelenlegi kormánypárt szerzett parlamenti többséget. A választások békésen zajlottak.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Fiskális válságkezelő intézkedések

- **Szociális intézkedések:** áprilistól a kormány átvállalta a lakosság 3 havi vízdíját és sávosan 3 havi áramdíját (50%-100%-át rászorultsági alapon). Áprilistól az egészségügyi dolgozóknak az alapbére 50%-kal nőtt és 3 hónapig adómentes; továbbá tömegközlekedésük ingyenes. Áprilisban a kormány a vesztegár alatti 400 ezer rászorulónak ingyen ételt biztosított. Az említett 3 hónapos intézkedéseket a kormány júliustól újabb 3 hónapra, majd decemberig meghosszabbította. Júniustól a kormány az iskolai ebédet részben támogatja, az érettségi díjakat átvállalta.

- **Gazdasági válságkezelő intézkedések:** májustól a bankok 6 hónapos hitel tőke-visszafizetési moratóriumot biztosítanak a légitársaságok és a vendéglátóipari vállalkozások számára; 100 millió dolláros kedvezményes kkv hitelprogram indult (jellemzően egyéves moratóriummal és kétéves futamidővel); 500 millió dolláros gazdaságélénkítő hitelcsomag indult az ipar újjáélesztésére elsősorban a gyógyszeripar, a gyártás, a vendéglátás és a szolgáltatás területén; Covid-19 oltóanyag kutatás állami támogatással. A telekommunikációs adó (communication service tax) szeptember óta 9%-ról 5%-ra csökkentet.
- **Gazdasági helyreállítási program:** július végén a pénzügyminiszter az Országgyűlés előtt bejelentette, hogy a féléves költségvetési felülvizsgálat megtörtént, és a kormány 100 mrd cedis (kb. 17 mrd dolláros) gazdasági helyreállítási programot (economic recovery programme) tervez, amelyben a következő szektorok kapnak prioritást: egészségügy, oktatás, infrastruktúra, élelmiszeripar, mezőgazdaság, szociális biztonság, importhelyettesítés és ipari növekedés, nemzetvédelem. A program októberben indult el.

Monetáris válságkezelő intézkedések (Bank of Ghana, röviden BoG):

- **Alapkamat:** a Covid-19 gazdasági hatása miatt a BoG március 18-án 16%-ról 14,5%-ra csökkentette (a 2019. november 25. óta változatlan) alapkamatot, majd azt követő döntéseivel változatlanul hagyta.
- **Hitelkamatok:** a kormány és a BoG elrendelte, hogy a kereskedelmi bankok áprilistól 2%p-tal csökkentsék a hitelkamatukat. A bankok teljesítették, ugyanakkor a bankrendszer stabilitása és profitabilitása is megmaradt.
- **Likviditásnövelő intézkedések áprilistól:** tartalékráta és tőkemegfelelés csökkentésére és pénzmennyiség növelő intézkedésekre került sor.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

A következő négy ágazat jelent export és/vagy beruházási lehetőséget a magyar vállalatok számára:

- **Mezőgazdaság és élelmiszeripar:** a magyar vetőmagok, a termelési technológiák, az agrárfeldolgozás fejlesztése. Március óta az élelmiszer ellátási láncban kismértékű zavarok keletkeztek, az élelmiszer árak kb. 10%-kal emelkedtek.
- **Vízgyógyítás:** a szennyvíz- és ivóvíztisztító technológiák elsősorban telepek építésével. Az országban a szanitációs fejlesztés országos szinten fontos kérdés.
- **Digitalizáció:** a digitális megoldások szerepe jelentősen megnőtt az egészségügyben és az oktatásban. Erős a kormány együttműködése a ghánai vállalatokkal.
- **Egészségügy:** júniusban a kormány 111 kórház létesítését és fejlesztését célzó programot jelentett be, amelyet egy éven belül szeretne megvalósítani.